

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Barbora Vránová

VYJEDNÁVÁNÍ LEGALITY A LEGITIMITY
PSYCHEDLICKÝCH LÁTEK A PRAKTIK V ČESKÉ
REPUBLICI – PŘÍPADOVÁ STUDIE ČESKÉ
PSYCHEDELICKÉ SPOLEČNOSTI

Bakalářská práce

Praha 2024

Autor práce: **Barbora Vránová**

Vedoucí práce: **Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.**

Rok obhajoby: **2024**

Bibliografický záznam

VRÁNOVÁ, Barbora. *Vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik v České republice – případová studie České Psychedelické Společnosti*. Bakalářská práce (Bc.) Univerzita Karlova, Fakulta humanitních studií. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Martin Heřmanský, Ph.D.

Abstrakt

Bakalářská práce *Vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik v České republice – případová studie České Psychedelické Společnosti* je případová studie, která se zabývá strategiemi, které Česká Psychedelická Společnost používá pro vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik v České republice. Zakládá se na rozhovorech, zúčastněném pozorování a analýze dokumentů produkovaných Českou Psychedelickou Společností. Toto téma probírá z hlediska diskurzové analýzy a dalších legitimizačních strategií.

Abstract:

This bachelors thesis focuses on the strategies that the Česká Psychedelická Společnost (Czech Psychedelic Company) uses to negotiate the legality and legitimacy of psychedelic substances and practices in the Czech republic. It is based on interviews, participant observation and analysis of content produces by Česká Psychedelická Společnost. This theme is handled from the lense of discourse analysis and other legitimation strategies.

Klíčová slova

psychedelika, legalita, legitimita, diskurz, legitimizační strategie

Key words

psychedelics, legality, legitimacy, discourse, legitimation strategies

Rozsah práce: 80 248 znaků

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely

V Praze dne 25. června 2024

Barbora Vránová

Poděkování

Ráda bych zde poděkovala členům České Psychedelické Společnosti, kteří mi poskytli možnost s nimi udělat rozhovor, za jejich vstřícnost a ochotu. Dále bych ráda poděkovala Mgr. Martiny Heřmanskému, Ph.D. za jeho trpělivost. A nakonec bych chtěla poděkovat mé kamarádce Alexandře Lebriez za morální a psychickou podporu.

OBSAH

ÚVOD 7

I. TEORETICKÁ ROZVAHA	9
I.I. Definice psychedelických látek	9
I.II. Různé druhy legitimacy	9
I.III. Diskurzivní aspekty	11
I.IV. Legitimizační strategie	13
I.V: Současná politika a diskurz ohledně psychedelických látek a praktik	14
II. METODOLOGICKÁ ROZVAHA	18
II.I. Metody sběru dat	18
II.II. Postupy analýzy dat	18
II.III. Etické aspekty	20
II.IV. Limity výzkumu	20
II.V. Reflexe situovanosti	
III. EMPIRICKÁ ČÁST	20
III.I. Cíle a cílová skupina České Psychedelické Společnosti	22
III.II Aktivity CZEPSU	23
III.III. Spolupráce	26
III.IV. Vyjednávání legality a legitimacy	26
III. IV – I: Diskurzivní praktiky	26
III. IV – II: Ostatní legitimizační strategie	32
III. IV – III: Morální, pragmatická a procedurální legitimita	34
III. IV – IV: Jak efektivní jsou strategie CZEPSU?	34
ZÁVĚR	36
BIBLIOGRAFIE	38

ÚVOD

Psychedelické látky doprovází lidstvo mnoho let, od pradávných rituálů až po moderní vědecký výzkum, psychedelika byla používána pro své potenciální léčebné a spirituální vlastnosti. Dodnes jsou součástí různých náboženství a tradic, a to zejména na americkém kontinentu, kde tyto látky mají pro autochtonní obyvatelstvo dlouhou tradici (Brisson, 2012). V naší evropské společnosti byl jejich výzkum ovšem zabrzděn v důsledku války proti drogám, která tyto látky zařadila mezi látky nebezpečné, bez lékařského využití, a vedla proti nim dezinformační kampaně, čímž zkomplikovala výzkum, a i jejich náboženské použití (Ibid.). Dnes ovšem žijeme v době takzvané psychedelické renezanse, tedy obnoveného zájmu o psychedelika a jejich účinky (Carhart-Harris a Goodwin, 2017). Po celém světě jsou vedeny klinické studie ohledně využití psychedelických látek pro léčbu různých nemocí. Například psilocybin, aktivní složka lysohlávek, ukazuje v klinických studiích slibné výsledky při léčbě deprese odolné vůči konvenční terapii (Johnson et al., 2019). Podobně, MDMA asistovaná psychoterapie byla označena za průlomovou léčbu pro posttraumatickou stresovou poruchu (PTSD) (Mithoefer et al., 2019). Sama také již několik let sleduji nárůst množství obsahu týkající se psychedelických látek a jeho popularity skrze různé obsahy, a to především ve virtuálním prostoru, jako je třeba YouTube kanál Psyched Substance, který má k tomuto dni skoro tři miliony odběratelů. Tento obnovený zájem se pojí i se snahy o změnu vnímání těchto substancí, které jsou občas stále vnímány z hlediska jejich pojetí formulovaném během války proti drogám. V České Republice existuje víc organizací, které se zajímají o téma psychedelik a posunutí v jejich pojetí. Jednou z nich je Česká Psychedelická Společnost.

Záměrem této práce je zjistit, jaké strategie jsou v České Republice využívány ve vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik. Zaměří se na případ České Psychedelické Společnosti, která je vhodným kandidátem z důvodu jejích veřejných vystoupení a otevřené, přiznané snahy destigmatizace psychedelik. Tato organizace hraje klíčovou roli v současné diskuzi o potenciálním terapeutickém využití psychedelik a jejich právním statusu v ČR. Česká Psychedelická Společnost se snaží změnit veřejné mínění a legislativu prostřednictvím veřejných přednášek, workshopů, publikací a spolupráce s odborníky z různých oblastí, včetně psychologie, psychiatrie a neurovědy. Studie se skládá z etnografického výzkumu, rozděleného na zúčastněné pozorování akcí České Psychedelické Společnosti, rozhovorů s jejími členy a analýzy různých obsahů a dokumentů, které produkuje. To vše bude analyzováno skrze prizma diskurzivní analýzy a teorií týkajících se legitimizačních strategií.

Tento výzkum by měl přispět k lepšímu porozumění toho, jaké konkrétní kroky a taktiky jsou využívány k prosazování změn ve vnímání a legislativním ukotvení psychedelických látek v České Republice. Zároveň může sloužit jako případová studie, která nabídne vhled do širších globálních trendů v oblasti psychedelického výzkumu a politiky. Výsledky tohoto výzkumu by mohly poskytnout cenné informace pro další organizace a jednotlivce, kteří usilují o podobné cíle v různých částech světa, a přispět k rozšíření poznatků o komplexních procesech vyjednávání legality a legitimacy kontroverzních substancí v moderní společnosti.

I. TEORETICKÁ ROZVAHA

I.I. Definice psychedelických látek

Psychedelika jsou halucinogenní látky účinkující na serotoninové receptory, které dočasně ovlivňují fyzický, kognitivní a emoční stav. Účinky zahrnují změnu vnímání času a prostoru, pseudo-halucinace, zesílené emoce a pozměněné vnímání sebe, které může vést až k rozpuštění ega a pocitu jednoty s kosmem (Nichols, 2016). V této práci se nebudu zabývat jen „klasickými psychedeliky“ (Calvey and Howells, 2018), mezi které patří LSD, psilocybin nebo meskalin, ale i látkami jako je MDMA nebo ketamin, jelikož se jedná o látky, které zahrnuje samotná Česká Psychedelická Společnost.

Psychedelika byla a stále jsou zařazena na seznam zakázaných látek dle Úmluvy OSN o psychotropních látkách z roku 1971, a to jako látky seznamu I, což znamená mezi látky mající velký potenciál zneužití bez uznaného lékařského použití, a tedy mezi „tvrdé drogy“. Zároveň jsou dnes ale řadou vědců i laiků považovány za „měkké drogy“, a tudíž za látky méně nebezpečné než jiné jako například heroin. Hovoří se také o látkách s „přijatelným rizikem“ (Vaňková, 2007). V České republice jsou sice zakázané, ale jejich konzumace a držení množství nepřekračující „množství větší než malé“ – definováno dle nařízení vlády č. 467/2009 Sb – je považováno pouze za přestupek a je tedy trestatelé jen pokutou. V opačném případě se ovšem jedná o trestný čin a pachateli hrozí odnětí svobody (trestní zákoník č. 40/2009 Sb., § 284).

I.II. Různé druhy legitimacy

Legitimitou zde označuji vnímanou oprávněnost dané věci nebo aktivity. Tato vnímaná oprávněnost může mít své kořeny v různých místech. Budu zde tedy rozlišovat mezi pragmatickou, morální a procedurální legitimitou (Azizul Islam et al., 2022; Bicho et al., 2023).

Pragmatická legitimita je založena na vlastním zájmu nejbližších zainteresovaných stran. Tato forma legitimacy se zaměřuje na to, jak aktér uspokojuje potřeby a zájmy svých klíčových investorů, ať už se jedná o zákazníky, zaměstnance, dodavatele nebo investory. Pragmatická legitimita je tedy velmi závislá na schopnosti aktéra poskytovat přímé, hmatatelné výhody těmto skupinám. Například v oblasti zdravotnictví mohou lidé preferovat služby komplementární a alternativní medicíny (CAM), když konvenční léčba selhává. Přesto, že tyto terapie nejsou formálně uznávané, jsou některými lidmi využívány kvůli jejich vnímané účinnosti a přínosu (Kelner a Wellman, 1997; Welsh et al., 2004, citováno dle Bicho et al., 2023). Pragmatická legitimita je proto předmětem neustálého vyjednávání a může být rychle ztracena, pokud organizace nedokáže

uspokojit očekávání všech zúčastněných stran (Dodworth a Stewart, 2022, citováno dle Bicho et al., 2023).

Morální legitimita je normativní a založená na hodnocení, zda je činnost organizace „správná věc“ vzhledem k sociálním normám a etickým soudům. Tato forma legitimacy se týká toho, jak společnost vnímá hodnoty a principy, kterými se organizace řídí. Morální legitimita je často přiznávána na základě toho, zda organizace jedná v souladu s obecně přijímanými etickými normami a standardy. Organizace nemůže přímo kontrolovat morální legitimitu, protože je výrazně ovlivněna širšími sociálními a kulturními hodnotami. Tato forma legitimacy je přiznávána trhem nebo profesními komunitami na základě přesvědčení společnosti o tom, co je správné a spravedlivé (Suchman, 1995, citováno dle Azizul Islam et al., 2022). Například organizace, která se angažuje v environmentálních iniciativách nebo dodržuje vysoké etické standardy, může získat morální legitimitu i bez přímého ekonomického přínosu (Lashley a Pollock, 2020, citováno dle Bicho et al., 2023).

Procedurální legitimita se soustředí na dodržování a transparentnost procesů a metod. Tato forma legitimacy je zvláště důležitá v kontextech, kde jsou výsledky nejisté nebo kde je vysoký stupeň nejistoty ohledně organizačních forem. Procedurální legitimita je postavena na důvěře v to, že organizace dodržuje profesionálně kodifikované postupy a transparentní metody. V oblasti zdravotní péče je procedurální legitimita klíčová, protože pacienti a veřejnost potřebují mít jistotu, že lékařské procedury a terapie jsou prováděny podle přísných standardů a regulací. V případech, kdy jsou tvrzení o účinnosti CAM sporná, se procedurální legitimita stává zásadní pro udržení důvěry pacientů a veřejnosti (Ruef a Scott, 1998; Suchman, 1995, citováno dle Bicho et al., 2023). Procedurální legitimita také hraje roli v organizacích, které čelí vysoké nejistotě ohledně výsledků svých činností, například v oblasti výzkumu a vývoje (Crawford, 2016; Derkatch, 2008, citováno dle Bicho et al., 2023).

Pragmatická legitimita se opírá o přímé výhody a uspokojení potřeb zúčastněných stran. Například CAM terapie získávají pragmatickou legitimitu, když pacienti pocítují přínosy těchto terapií, i když nejsou oficiálně uznány biomedicínou. Morální legitimita je spjata s hodnotovými a etickými normami společnosti. Organizace, které jsou vnímány jako jednající v souladu s těmito normami, mohou získat morální legitimitu, i když nemusí poskytovat přímé výhody. Procedurální legitimita se soustředí na dodržování a transparentnost procesů a metod, což je zvláště důležité v oblastech s vysokou nejistotou výsledků, jako je zdravotnictví. Tyto různé formy legitimacy se vzájemně ovlivňují a mohou se navzájem posilovat nebo oslabovat v závislosti na konkrétní situaci a způsobu, jakým organizace naviguje své vztahy se zúčastněnými stranami a širší společností. Pragmatická legitimita může posílit morální legitimitu, pokud jsou výhody organizace v souladu s hodnotami společnosti. Naopak, nedodržování procedur může oslabit jak pragmatickou, tak morální legitimitu organizace.

I.III. Diskurzivní aspekty

Vyjednávání se nutně pohybuje na úrovni jazyka, a tudíž vyvstává diskurzivní analýza jako vhodný nástroj. Budu tedy vycházet z Foucaultova konceptu diskurzu a z Letcherova díla, které se zabývá různými diskurzy okolo psychedelik, specifičtěji lysohlávek (Letcher, 2007), a který též vychází z Foucaultovského pojetí diskurzu.

Diskurz lze zjednodušeně chápat jako „specifický způsob mluvení o, a rozumění světu (nebo aspektu světa) (Phillips and Jørgensen, 2002:1, citováno podle Letcher, 2007). Foucaultova diskurzivní analýza se zaměřuje na to, jak jsou vztahy moci určovány diskurzivně: „V jakékoli společnosti existují různé vztahy moci, které prostupují, charakterizují a konstituují sociální tělo, a tyto vztahy moci nemohou být ustanoveny, konsolidovány ani implementovány bez produkce, akumulace, cirkulace a fungování diskurzu.“ (Foucault 1980:93, citováno podle Letcher, 2007). Diskurz je v dané společnosti vždy regulován, a to zejména skrze zákazy (interdits), které zahrnují tabu předmětu, rituál okolnosti a privilegované právo subjektu, který mluví, a skrze opozici pravda/lež (Foucault, 1971). To, co je pravda je podporováno institucemi jako jsou školy, knihovny a laboratoře, které posilují a šíří určité formy vědění. Pro Foucaulta je tedy zásadní nejenom to, co je řečeno, ale i kdy, kde, jak a kým. Rituál definuje kvalifikaci, kterou musí mít jednotlivci, kteří mluví; definuje gesta, chování, okolnosti a všechny související znaky, které musí doprovázet diskurz, zatímco privilegované právo subjektu určuje, kdo má výlučné nebo privilegované právo mluvit v rámci určitého diskurzu (Ibid.). Zároveň je diskurz ale i to, čím bojujeme (Ibid.), a může tedy být použit jako „zbraň“, například pro vyjednávání.

Letcher (2007) ve své práci vyjmenovává a popisuje několik diskurzů o lysohlávkách. Dělí je na dominantní a rezistenční. Mezi dominantní patří:

Patologický diskurz: užívání psychedelických látek je označováno jako forma nemoci – buď jako otrava (doslova intoxikace) nebo jako dočasná či trvalá psychóza. Tento přístup má své kořeny v antice, kde se houby dělily pouze na jedlé a jedovaté. V sedmdesátých letech dvacátého století se objevoval dokonce strach, že tyto látky mohou způsobit permanentní psychózu. Intoxikace byla tedy považována za druh šílenství, a lidé co dobrovolně konzumují tyto látky za šílence, co ohrožují své zdraví a chod společnosti. Toto pojetí psychedelických látek se odráží i v jazyce skrze slova jako „látka způsobující intoxikaci (tedy otrávení); halucinogen (způsobující halucinace); psychomimetický (imitující psychózu); a schizogen (způsobující schizofrenii nebo stavy podobné schizofrenii)“. Všechna tyto slova předpokládají „normální“ fyzický a psychický stav.

Psychologický diskurz: zde jsou psychedelické látky považovány za terapeuticky užitečné, umožňující přístup k potlačeným vzpomínkám a hlubším vrstvám mysli.

Tento diskurz se rozvinul zejména v 50. a 60. letech s rozkvětem psychedelické terapie.

Prohibiční diskurz: zaměřuje se na kriminalizaci uživatelů psychedelických látek, často na základě obav o veřejné zdraví a morálku. Psychedelické látky jsou zde označovány jako nelegitimní a nebezpečné, což vede k jejich stigmatizaci a trestnímu stíhání uživatelů.

Do rezistenčních řadí:

Rekreační diskurz: konzumace psychedelických látek samotná může být těmi, co jí berou, chápána jako akt vzdoru, v případě že mainstreamová společnost nahlíží na užívání těchto drog pro potěšení jako legálně, morálně a lékařsky nepřijatelné.

Psychedelický diskurz: považuje psychedelika za nástroj pro seberozvoj a sebe pochopení. Látky jsou zde však konzumovány v neoficiálním a neinstitucionalizovaném prostředí. Lidem, kteří toto praktikují se často říká psychonauti.

Entheogenní diskurz: vnímá psychedelické látky jako nástroje pro náboženské nebo mystické zážitky. Termín „entheogen“ – znamenající "generování zážitku Boha uvnitř", "Bůh generován uvnitř" nebo "stávání se Bohem uvnitř" (Wasson 1986, citováno dle Letcher, 2007) - byl vytvořen, aby oddělil náboženské užívání psychedelik od rekreačního a terapeutického užívání. Entheogenní diskurz tvrdí, že psychedelické látky mají sakrální hodnotu a mohou vyvolávat božské nebo mystické zážitky.

Animistický diskurz: Dle tohoto diskurzu psychedelika nemění vědomí, ale upravují či seřizují – nemění tedy vnímání nýbrž ho seřizují tak, aby mohlo vnímat věci normálně nevnímatelné. Tento postoj je často spojován s autochtonními kulturami, u kterých se animistické chápání světa nezdá vyskytuje.

Letcher u těchto diskurzů poukazuje mimo jiné na to, že některé z nich jsou vnímány nebo sebe samy chápou jako více či méně legitimní, a to i mezi rezistenčními diskurzy. Uvádí například, že i přesto, že entheogenní diskurz patří mezi rezistenční diskurzy, považuje se za legitimnější a na ostatní pohlíží seshora. Též zmiňuje, že animistický diskurz má tendenci být vnímán jako méně legitimní, a to, protože odporuje post-osvícenské materialistické ontologii, která v duchy nevěří. Vírou v tyto duchy se člověk vystavuje riziku být označen za šíleného. Andy Letcher vysvětluje vnímanou legitimitu různých diskurzů na základě jejich podpory vědeckými, lékařskými, právními, politickými a kulturními autoritami. Patologický a psychologický diskurz jsou tedy považovány za legitimní, jelikož se opírají o autoritu vědy, medicíny, odborníků a klinických studií, které jsou v našich společnostech uznávány.

I.IV. Legitimizační strategie

V této části se pokusím popsat různé legitimizační strategie, které ve svých pracích zmiňují Bicho et al., (2023), Andrews, Wright (2022) a Corbin (2012).

Andrews a Wright (2022) popisují různé strategie, které se používají k legitimizaci psychedelických terapií. Jednou z nich je obhajoba a veřejné zapojení. Tato strategie zahrnuje podporu a prosazování psychedelických terapií významnými organizacemi, jednotlivci a akademiky z respektovaných univerzit. Klíčovou součástí této strategie je zvýšení povědomí veřejnosti o potenciálních přínosech psychedelických terapií a snaha o změnu vnímání psychedelických látek ve společnosti. Podpora veřejnosti a překonání stigma spojeného s užíváním psychedelických látek jsou klíčové pro získání důvěry a podpory ze strany veřejnosti. Tato strategie také zahrnuje snahy o získání finančních prostředků na klinické studie, což je nezbytné pro další výzkum a rozvoj těchto terapií.

Další strategií je medikalizace a regulace psychedelických látek. Tento přístup spočívá v začlenění užívání psychedelických látek do zavedených medicínských a psychiatrických paradigmat. Zásadní součástí této strategie je vývoj regulačních pokynů a postupů, které zajišťují bezpečné a efektivní používání psychedelických terapií. Klíčový význam zde mají důkladné klinické studie a praktiky založené na evidenci, které posilují důvěru ve vědecký a terapeutický potenciál těchto látek. Regulace umožňuje standardizovat používání psychedelických látek, což je nezbytné pro jejich přijetí v rámci zdravotnického systému.

Třetí strategií je komodifikace a monetizace psychedelických terapií. Rodící se trh s psychedeliky přilákal značné investice, což vedlo k zapojení mnoha startupů i zavedených společností do této oblasti. Komerční zájem a investice do psychedelického výzkumu a terapií přispívají k jejich legitimizaci tím, že zařazují psychedelické terapie do širšího zdravotnického a wellness průmyslu. Nicméně, tento proces také vyvolává obavy ohledně možného rozporu mezi ziskovými modely a veřejnými zdravotními cíli.

První strategie, kterou uvádí Corbin (2012) je autoexperimentace. Mnozí vědci se domnívali, že osobní zkušenost s psychedeliky a jimi způsobeným stavem je nezbytná pro pochopení těchto látek. Zmiňuje například psychiatra Humphrey Osmonda, který tvrdí, že ti, co nemají osobní zkušenost s těmito látkami nejsou kvalifikováni k tomu podat užitečné vysvětlení. Tato strategie ale brzy selhala, jelikož metodologicky neodpovídala požadovaným kritériím objektivity a neutrality, a spirituální závěry, ke kterým tito vědci došli nezapadali do ontologie dominantního vědeckého paradigma.

Druhá strategie, kterou popisuje, spočívá v prezentování výzkumu jako nástroje pro kvantifikaci a vědecké zkoumání mystických zážitků. Vysvětluje, že tato strategie vzešla v kontextu rostoucího užívání kvantifikace a biomedicínského paradigma. Tento přístup umožňuje vědecké studium mystických zkušeností a

spirituality prostřednictvím psychedelík, což vede k reprodukovatelným a měřitelným výsledkům. Domnívá se, že by mohl najít vztah spirituálních zážitků a biologických procesů, ideálně na úrovni neurologie.

Třetí strategie míří k hledání vědeckých vysvětlení pro zvláštní vlastnosti psychedelických látek a pro duchovní víry, které jejich užívání historicky provázely. Tento přístup se pojí s praktikou „bioprospectingu“, spočívající v hledání nových rostlin, z řady mimo jiné autochtonní přírodní medicíny, za účelem vyvinutí nových farmak pro trh. Vědci se také snaží o vyvinutí taxonomie psychedelických rostlin a identifikaci jejich chemie.

Nejúspěšnější a dnes nejrozšířenější legitimizační strategie spočívá v poukazování potenciálu využití psychedelík a jimi navozenými spirituálními zážitky za terapeutickými účely.

Corbin také uvádí využívání legitimních vědeckých metod a vyhýbání se zdůrazňování spirituality, jako legitimizační strategie. Přílišný důraz na spirituality by nezapadal do vědeckého paradigma a mohla by být přehodnocena objektivita výzkumníka.

Bicho et al. (2023) se ve své práci nezabývají psychedeliky, ale legitimizačními strategiemi komplementární a alternativní medicíny (CAM). Věřím ovšem, že některé z nich by mohly být vhodné pro naše účely. Jeden z přístupů je apelování na práva pacientů. CAM poskytuje služby, které doplňují mezery v nabídce léčeb a odpovídají na existující poptávku. CAM usilují o lepší informovanost ohledně jejich praktik skrze publikace v novinách, časopisech, skrze online obsah nebo veřejná vystoupení na konferencích, seminářích, apod. To spolu s dalšími strategiemi má pomoci vybudovat důvěru zákazníků. Snaží se vyvrátit dezinformace, ukázat co CAM není, tj. esoterické praktiky – a naopak ukazovat příklady úspěšných léčeb. Důraz je dáván na racionalitu těchto praktik. Důvěru zákazníků budují také skrze transparentnost a upřímnost. Vysvětlují pacientovi, co přesně dělají a také přiznávají, že neví, jak pacientovi pomoci, nebo že nemohou nabídnout vhodné řešení. Nabízí také delší sezení, která umožňují více osobní přístup. Praktikující CAM doufají, že skrze své úsilí budou schopni si vytvořit procedurální legitimitu, která by dále podporovala vnímanou legitimitu CAM. Dále také využívají tržní logiky. Většina z CAM klinik jsou soukromé a tudíž placené. Legitimita tedy také vychází ze schopnosti těchto klinik uživit se. Proto také usilují o to interagovat s adekvátním cílovým publikem, a to hlavně skrze online platformy.

I.V: Současná politika a diskurz ohledně psychedelických látek a praktik

V dnešní době se psychedelika znovu dostávají do veřejného povědomí, mluví se dokonce o „psychedelické renezanci“. Obnovený zájem o tyto látky můžeme mimo jiné vysvětlit nárůstem psychických onemocnění a rostoucím zájmem o new

age spiritualitu, psychedelika tedy vyvstávají jako možné nové paradigma pro léčbu (Andrews, Wright, 2022). Celosvětově jsou vedeny klinické studie a to například ohledně potenciálu využití psychedelik pro terapii například tzv. „treatment resistant depression“ neboli deprese odolné klasické léčbě. V České Republice jsou studie vedené zejména pod Národním Ústavem Duševního Zdraví (NÚDZ) a také díky Nadačnímu Fondu pro Výzkum Psychedelik (Psyres). Již jsem zmínila, že psychedelika se řadí na seznam zakázaných omamných látek. Kauza, která otevřela problematiku současné legislativy je kauza manželů Kordysových. Provozovali ceremonie, během kterých podávaly Ayahuascu, což je nápoj obsahující DMT, psychedelickou látku, která též patří na seznam zakázaných látek. Tito manželé byli odsouzeni za nedovolenou výrobu a nakládání s omamnými a psychotropními látkami na pět až osm let odnětí svobody, zabavení majetku, a vyhoštění, i přestože spousta jejich klientů svědčili, že jim tyto ceremonie velmi pomohly, což se můžeme dozvědět třeba na stránkách Kauza Ayahuasca. Tato stránka vznikla jako iniciativa několika odborníků, kteří byli pobouřeni tímto rozhodnutím. Obsahuje informace o samotném případě, kde popisuje soudní rozhodnutí, jak probíhalo zatčení, ale i citace různých známých osobností jako je Martin Luther King. Dále také obsahují prohlášení odborníků a veřejných osobností jako například Mikuláše Peksy, europoslance nebo MUDr. Vojtěcha Cinka, psychiatra a neurovědce. Lze zde také najít odkazy na další články pojednávající o této kauze a novinky ohledně jejího vývoje, a také odkaz na petici, mířící na změnu drogové politiky. Kauza se objevuje i na stránkách ČT 24, Seznam zprávy, extra.cz, iDnes, aktuálně.cz a mnoho dalších. Témata, která se objevují často odkazují na prohlášení expertů, kteří poukazují na prokázanou nízkou škodlivost, a dokonce léčebný potenciál této látky. Poukazují na zbytečnost a absurditu takovéto politiky a volají po změně legislativy, a to zejména u psychedelik, kde si stěžují na to, že je s nimi zacházeno podobně jako s heroinem nebo pervitinem. Pro seznam zprávy například uvádí psychiatr a bývalý primátor Prahy Pavel Bém, že „Výrobci, pašeráci, překupníci se skutečnými drogami – například pervitinem a heroinem – si zaslouží jistě tvrdé potrestání. DMT takovou psychoaktivní látkou není. Ve skutečnosti je to lék. Takovým jazykem hovoří moderní výzkum,“. Dále jak se dočteme ve článku, se Bém také snaží podat pozitivní popis uživatelů ayahuascy, když uvádí, „že účastníci ayahuascových ceremonií mají za cíl především osobní rozvoj, „nikoliv extrémní intoxikaci“.“. Jiné články používají i výrazy, které mohou budit silné reakce, a tak třeba aktuálně.cz označuje Kordysovi za politické vězně drogové trestní totality. Stránky extra.cz zas hned v titulu píše Za šamanský rituál větší trest než za znásilnění dítěte. Nakonec dostali Kordysovi milost od bývalého prezidenta Miloše Zemana. Tato kauza přesto je významnou událostí poukazující na vnímání legislativy ohledně psychedelických látek.

Kladnější přístup části společnosti bylo možné pozorovat i nějakou dobu zpět na sociálních sítích. Například na oficiálním twitteru české Policie byl druhého února

tohoto roku zveřejněn příspěvek, ve kterém policie oznamuje, že byl zadržen muž se zavařovací sklenicí plnou lysohlávek, a že „trestu neujde“. Toto vzbudilo řadu negativních reakcí, a policie tento příspěvek brzy z twitteru stáhla. Můžeme ovšem stále najít kopii tohoto příspěvku na redditu, kde lidé též zesměšňují tento výrok policie, a sarkasticky prohlašují, že měl radši někoho znásilnit, poukazující na absurdně nízký trest, který dostal muž za opakované znásilnění – dostal pouze podmínku. Také se odvolávají na neškodlivost lysohlávek, na to že daná osoba nikomu tímto chováním neškodí, ale i například na to, že by se nebránili trestu, kdyby došlo k prodeji hub – to ovšem nebylo nijak potvrzeno.

I mimo kauzy ayahuasca není téma psychedelik v médiích vzácné. Stačí vyhledat slovo psychedelika v sekci novinky, abychom narazili na řadu článků. Mezi tituly najdeme: „Psychedelika by se mohla využívat k léčbě duševních onemocnění“, „Tomáš Páleníček: Psychedelika propojují struktury mozku“, „Po covidu jsem měla problém se soustředit. Jak mi mikrodávky psychedelik pomáhají normálně fungovat“, apod.

V odborné sféře panuje jistý entusiasmus a probíhá řada studií, či návrhů na studie, jako léčba deprese a existenciální tísně u pacientů na sklonku života (Psyres). Co se týče politické a státní sféry, je situace ovšem složitější. V CZEPS Tripcastu uvádí JUDr. Tereza Dlešítková, Ph.D., že máme protidrogového koordinátora, který se o problematiku psychedelik zajímá a má zájem jí řešit. Také zmiňuje, že současně probíhá odborná diskuze – pravidelná expertní setkání nad tématem dekriminace. Z rozhovorů a Tripcastu ovšem vychází, že témata setkání se často přeorientují spíše na téma marihuany, a že ministerstvo zdravotnictví na návrhy oponuje, že současná legislativa umožňuje spoustu z nich. V politických debatách se nezdají psychedelika být častým tématem, nicméně lze pozorovat nárůst zájmu, a to zejména ze strany Pirátů, kteří prosazují progresivní reformu drogové politiky. Na jejich stránkách se lze dočíst, že „ČR má být připravena na změnu konceptu mezinárodní kontroly. Národní politika má reflektovat v desetiletém horizontu přicházející změny ve světě směrem ke zmírnění a ukončení plné prohibice některých látek, jako je konopí, kokové listy, kokain, opiové tinktury a jiné opioidové přípravky, klasická psychedelika apod.“. Zároveň zde však zůstávají i konzervativní postoje ze strany například ODS, která sice neřeší vyloženě situaci psychedelik, ale obecně se zaměřuje na boj proti drogové kriminalitě. Na internetových stránkách ODS se lze například dočíst prohlášení poslankyně Ivany Řápkové, která uvádí: „Jsem přesvědčena, že pozornosti, kterou musíme věnovat drogové kriminalitě, není nikdy dost. Kromě červeného fosforu, ze kterého se vyrábí pervitin, důvodová zpráva jednoho z vládních návrhů upozorňuje i na gama-butyrolakton (GBL) nebo 1,4 butandiol (1,4-BDO). Nechvalně známý GBL či BD patří mezi takzvané ‚večírkové drogy‘, které jsou oblíbené právě mezi mladými drogově závislými lidmi, i těmi, kteří jsou závislostí vážně ohroženi“.

Diskurz okolo psychedelik je tedy v současnosti u nás různorodý, a zdá se, že existuje jistá propast mezi vědeckým diskurzem nebo i náhledem širší veřejnosti, které se zdají psychedelikám spíše nakloněné, i když se zde limitují na omezený počet dat a nemohu zachytit nejrozšířenější diskurz, a diskurzem vedeným různými politickými strany, které se o tematiku psychedelik zajímají, nebo ji spíše opomíjí a ať už pozitivně nebo negativně řeší společně s drogovou otázkou vůbec.

II. METODOLOGICKÁ ROZVAHA

Pro tento výzkum jsem zvolila kvalitativní přístup, který je vhodnější pro komplexnější a nuancovanější pochopení těžko kvantifikovatelného fenoménu, kterým je vyjednávání legality a legitimacy. Jelikož je to téma obsáhlé, které by se dalo zkoumat řadou způsobů, rozhodla jsem se pro případovou studii, která se zaměří na Českou Psychedelickou Společnost a jejich metody a umožní tedy téma zúžit. Tato volba se mi zdá vhodná z toho důvodu, že se jedná o společnost, která se dostala uznání ve veřejné sféře, a která sama o sobě prohlašuje, že usiluje o změnu pohledu na psychedelické látky a praktiky s nimi spojené.

II.I. Metody sběru dat

Pro sběr dat jsem použila kombinaci polostrukturovaných rozhovorů se členy CZEPSU a zúčastněného pozorování na jejich akcích. Dále jsem čerpala z informací volně přístupných na internetových stránkách CZEPSU, které mimo jiné zahrnují blog, factsheety, manifest, apod. A také z jejich sociálních sítí a částečně i z knihy Fenomén Psychedelie.

Rozhovory se mi bohužel povedly získat jen tři. Dva z nich mi byly poskytnuty informanty, kteří mi byli doporučeni osobou, jejíž e-mail je na stránkách CZEPSU uveden jako kontakt pro média a spolupráci. Třetího informanta jsem osobně oslovila na jedné z akcí CZEPSU. Rozhovory byly rozděleny vždy na dvě části. První část byla obecná a měla za cíl zjistit více o České Psychedelické Společnosti, jejím fungování, aktivitách a cílech. Druhá část rozhovorů se zaměřila na probírání informací, které jsem našla na jejich oficiálních stránkách, a chtěla jsem od informantů objasnění nebo reakci na prohlášení některá z prohlášení tam uvedených. Rozhovory byly nahrávány a následně přepsány. Poté jsem informace během četby průběžně rozdělovala do více sekcí v samostatném dokumentu. Informace byly rozděleny do: obecné informace o CZEPS, legitimita, aktivity a spolupráce. Při zapisování informací do tohoto dokumentu jsem se již snažila analyzovat různé informace a propojovat je s teorií.

V rámci zúčastněného pozorování jsem navštívila dvě akce pořádané CZEPSEM: Psychedelické kino týkající se ketaminem asistované terapie na klinice Psyon a přednášku na téma „Psychedelika: Revoluční terapie demence a dalších neurodegenerativních onemocnění?“, která byla ve spolupráci s nadačním fondem pro výzkum psychedelik PSYRES.

II.II. Postupy analýzy dat

Data získaná z rozhovorů, pozorování a analýzy materiálů jsem analyzovala pomocí tematické analýzy. Nejprve jsem data přepsala a rozdělila do tematických kategorií podle předem stanovených teoretických rámců a výzkumných otázek.

Použité teoretické rámce zahrnovaly koncepty legality a legitimacy, jak je popisují teorie pragmatické, morální a procedurální legitimacy (Azizul Islam et al., 2022; Bicho et al., 2023). Dále jsem využila koncept diskurzu podle Foucaulta a specifické diskurzy okolo psychedelík podle Letchera (2007). Pro analýzu legitimizačních strategií jsem se opírala o práci Andrews a Wright (2022) a Corbin (2012). Analýza dat probíhala v několika krocích: nejprve jsem každý rozhovor a materiál několikrát přečetla a kódovala pro identifikaci klíčových slov a vět. Poté jsem identifikovaná klíčová slova a věty seskupila do širších témat. Tato témata byla následně interpretována pomocí zmíněných teoretických rámců legality a legitimacy.

Cílem tohoto výzkumu je zjistit jaké strategie používá Česká Psychedelická Společnost po vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik v České Republice. Pro tyto účely jsem formulovala následující výzkumné otázky, které mají za cíl poskytnout hlubší pochopení cílů, strategií a diskurzivních praktik České Psychedelické Společnosti (CZEPS). První otázka se zaměřuje na hlavní cíle a misi CZEPS a na to, jak CZEPS definuje své cíle a misi v kontextu svých aktivit a veřejné komunikace. Dále zkoumám, zda dochází k vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik, s kým CZEPS vyjednává a jaké jsou výsledky těchto vyjednávání, a jaké jsou hlavní argumenty a strategie používané při vyjednávání. Také bych ráda zdůraznila, že legalita a legitimita jsou spolu nutně spojeny. Čím víc je něco vnímané jako legitimní, tím větší má šanci stát se legálním a *vice versa* něco, co je legální, má větší šanci být vnímáno jako legitimní.

Další výzkumná otázka se zabývá hodnotami a principy, které CZEPS prosazuje, jaké jsou klíčové etické a morální zásady, které CZEPS prezentuje a jak tyto hodnoty ovlivňují jejich aktivity a komunikaci. Dále se zaměřuji na strategie, které CZEPS využívá k dosažení svých cílů, včetně konkrétních kroků a taktik, které CZEPS používá pro prosazení svých cílů a na to, jak efektivní jsou tyto strategie v dosahování zamýšlených výsledků.

Další otázka se věnuje tomu, jaký obraz psychedelických látek a praktik CZEPS vykresluje, jaké jsou hlavní narativy a diskurzy, které CZEPS používá při popisu psychedelických látek a jaký je veřejný obraz psychedelických látek podle CZEPS. Zajímám se také o diskurzivní strategie, které CZEPS používá, jak strukturuje a prezentuje své argumenty v různých diskurzech.

Dále se ptám, jak CZEPS komunikuje a prezentuje psychedelické látky veřejnosti, jaké kanály a média CZEPS využívá pro svou komunikaci a jakým způsobem CZEPS přizpůsobuje své sdělení různým cílovým skupinám. Nakonec zkoumám, jak CZEPS rámcuje téma legality a legitimacy psychedelických látek ve svých publikacích a komunikaci, jaké jsou hlavní rámce a perspektivy, které CZEPS používá při diskuzi o legalitě a legitimitě a jak CZEPS ovlivňuje veřejnou debatu o psychedelických látkách.

II.III. Etické aspekty

Moji informanti byli před rozhovorem informováni o všem, co rozhovor obnáší, a zároveň o svých právech. Vši byli požádáni o povolení rozhovor nahrávat a vši souhlasili. Jména byla pak v prepisech změněná a opravdová jména mám doma uložena na papíře na bezpečném místě. Rozhovory jsem se rozhodla anonymizovat pro větší bezpečí, ale i komfort mých informantů, kteří se tak mohli cítit pohodlněji a být tedy otevřenější, i ohledně více osobních a potenciálně citlivějších informací. Data, která jsem sesbírala z veřejně dostupných zdrojů jsem ovšem neanonymizovala, jelikož jsou volně přístupná a nemá to tedy smysl. Navíc osoby, jejichž jméno lze u materiálu najít ho patrně dobrovolně vystavily očím veřejnosti. Materiál též zapadá do profesionálního prostředí CZEPSU, a neměl by tudíž tyto osoby nijak poškodit.

II.IV. Limity výzkumu

Rozhovory se mi povedlo získat pouze tři, což je relativně málo. Přišla jsem tak možná o zajímavé údaje, které jsou těžko přístupné jiným způsobem. Měla jsem například dělat rozhovor s osobou, která pracuje na projektu pro paliativní péči PsyPal, ale nakonec k tomu nedošlo. Také tedy nemohu dostatečně porovnávat eventuální variace v odpovědích a poskytovaných informacích mezi členy, což by mohlo odhalit další aspekty problematiky a diverzitu názorů a přístupů uvnitř CZEPSU. Dále z důvodu nedostatku času, ale i z obrovské diverzity dalšího dostupného materiálu všeho druhu, jsem navštívila pouze dvě akce České Psychedelické Společnosti, a jsem tudíž omezená v porovnávání akcí mezi sebou a v porovnávání obsahů předaných na akcích a online. Na druhou stranu jsem si vybrala dvě akce zcela jiné povahy, poskytující tedy informace jiného druhu. Jelikož je množství materiálu produkovaného Českou Psychedelickou Společností opravdu velké, nemohla jsem ho prostudovat ani většinu, a tudíž je možné, že má práce nezachytí určité možná i zásadní aspekty vyjednávání legality a legitimacy. Zároveň se domnívám, že nejzásadnější aspekty budou nejčastěji probírány, a je tedy pravděpodobné, že jsem se k nim alespoň jednou dostala. Co se týče současného diskurzu kolem psychedelik, je také možné, že jsem opomenula nějaké zásadní aspekty, nebo podala lehce deformovaný pohled, a to důsledkem špatné přístupnosti určitých dat, a to zejména ze strany politických stran, které jak jsem již zmínila, se často specificky psychedelickou otázkou nezabývají. Nakonec upřesňuji, že tato práce je případovou studií CZEPSU a výsledky tudíž nelze zobecňovat i na jiné aktéry, pouze může posloužit jako inspirace.

II.V. Reflexe situovanosti

O Psychedelické látky a praktiky s nimi spojené se zajímám již několik let a sama se ohledně nich nejen vzdělávám, ale mám s nimi i vlastní zkušenost, a to pozitivní. Psychedeliky asistovaná terapie mi v životě velice pomohla, a proto bych byla ráda, kdyby tyto praktiky byly zcela legální. Doufám, že výběr zaměření na aspekt vyjednávání, který je neutrálnější, umožní vyhnout se

prosáknutí zaujatosti do výsledků. Dalo by se říct, že výběr samotného tématu poukazuje na určitou zaujatost, jelikož upozorňuje na existenci CZEPSU a na jejich názory, a tudíž je částečně propaguje, což nemohu plně vyvrátit. Snažím se zde nicméně poskytnout objektivní informace ohledně toho, jakými způsoby Česká Psychedelická Společnost vyjednává legalitu a legitimitu psychedelických látek a praktik. Sama se ve zbytku práce, krom zde, nevyjadřuji ke svému osobnímu postoji vůči těmto látkám a praktikám. Všechny postoje zde vyjádřené pochází od veřejnosti, viz. sekce současný diskurz, nebo od samotných členů CZEPSU.

III. EMPIRICKÁ ČÁST

Česká Psychedelická Společnost (dále též referovaná jako CZEPS) byla založena v roce 2015 za účelem osvěty ohledně psychedelických látek a praktik s nimi spojenými. K dnešnímu dni počítá něco přes 170 členů, jejichž jména i kontakt lze najít na stránkách CZEPSU (vypsane údaje se týkají pouze těch, kteří se zveřejněním souhlasili). Dělí se na sekce, z nichž každá plní jiný úkol. Odborná sekce se stará převážně o psaní článků, vydává knížky, reviduje články či infolisty, sdružuje odborníky a řídí internetovou poradnu. Externí sekce má na starosti vztahy s veřejností, správu sociálních sítí, pořádání přednášek a vedení panelových diskuzí. Pod Harm reduction (neboli „snížení rizik“) sekci spadá například PsyCare, tedy projekt, v rámci kterého jsou školeni dobrovolníci, kteří se učí jak pracovat s osobou pod vlivem nějaké psychoaktivní látky. Společně pak jezdí na různé hudební akce a festivaly kde mohou poskytnout pomoc či nabídnout harm reduction materiál jako čistá šňupátka nebo špunty do uší. Dále sem také spadá Prostor integrace, což je projekt, který se snaží o poskytnutí terapeutů, kteří mohou pomoci s integrací psychedelické zkušenosti. Mimo to tato sekce též spolupracuje s odbornou sekcí ve tvorbě informací. Nejnovější je sekce legislativní, která má na starosti prostudování legislativních aspektů a tvoření materiálu z hlediska práv. Nakonec je zde sekce provozní, která zajišťuje pochod CZEPSU. V následující části se pokusím co nejlépe popsat, jaké jsou aktivity a cíle České Psychedelické Společnosti, analyzovat použité metody vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik a zjistit, do jaké míry jsou tyto metody efektivní.

III.I. Cíle a cílová skupina České Psychedelické Společnosti

Oficiální prohlášení cílů CZEPSU lze najít v manifestu nebo v sekci „cíle CZEPS“, obojí je k nalezení na jejich internetových stránkách. Stojí tam, že společnost byla založena „za účelem vytvoření prostoru k otevřené diskuzi o psychedelických látkách, jejich přínosech a rizicích“, vytvořit prostor pro diskuzi podporovatelů, ale i odpůrců těchto látek. Dle mých informantů lze tento prostor vnímat zároveň jako metaforický (otevření tématu a poskytování informací) a fyzický (přednášky, sociální sítě). Tato diskuze má být mezioborová a spojoval obory jako jsou psychologie, adiktologie, psychiatrie, neurověda, farmakologie, historie, religionistika, antropologie, právo, IT nebo PR. CZEPS chce „zprostředkovávat přístup k novým poznatkům a podporovat výzkum v této oblasti“ a tím navázat „na odkaz ČR jako jednoho z center psychedelického výzkumu z 60. let minulého století“. Doufají, že skrze poskytování relevantních informací vycházejících ze současných empirických výzkumů a na to navazující zvýšenou informovaností jak laiků, tak odborné společnosti, přispějí k destigmatizaci psychedelických látek. Upřesňují, že nepodporují jejich konzumaci, ale věří, že díky lepší informovanosti pomohou snížit rizika a

negativní zkušenosti s ní spojené. Dále též usilují o redukci „rizik a negativních důsledků požívání se se zneužíváním psychedelických látek a současnou represivní drogovou politikou“ a vyvracení dezinformací, pocházejících mimo jiné třeba z války proti drogám. Nakonec uvádí přípravu „podkladů pro změnu legislativy ohledně kontrolovaného výzkumného a terapeutického využití psychedelik v ČR“, s tím že Alexandr upřesňuje, že zatím není jasné, zda a jak by měla legalizace vypadat.

Co se týče mých informátorů, uvádí zde zas osvětu a destigmatizaci (Jaroslava). Osvětou zde označuje vzdělání i psychedelických látkách, například i jakou to má historii nebo i antropologické či religionistické konotace. Dále také i legislativní stránku věcí nebo i ohledně potenciálu využití v terapii. Poskytování objektivních informací je jeden z prostředků pro destigmatizaci a snížení rizik – k tomu mají též výše zmíněné PsyCare. Anastázie i Alexandr oba též zmiňují poskytování informací, destigmatizaci a harm-reduction: „dominantní postoj, který vychází do velké míry z americké protidrogové propagandy není konstruktivní, [chceme ukázat] že psychedelika mají potenciál člověku pomoci“ (Alexandr). Alexandr také uvádí usilování o racionální legislativu a také poskytování bezpečného prostoru, kde se lidé nebudou cítit souzeni. V tomto ohledu tedy není veliký rozdíl mezi tím, co je psáno na stránkách a tím, co mi mými informátoři řekli. Pouze se k nějakým oficiálním prohlášením vyjádřili, to ovšem proberu později.

Cílová skupina CZEPSU dle mých informátorů jsou odborníci na duševní zdraví, nebo obecně odborníci co se o tuto tematiku zajímají – mohli by být inspirováni k tomu jít se zapojit do psychedelického výzkumu v národním ústavu pro duševní zdraví. Dále také laická veřejnost, která se zajímá o psychedelika a chtěla by je třeba vyzkoušet, a chce vědět, jak to udělat bezpečně a jak nejlépe integrovat svou zkušenost. Zde zmiňuje Alexandr i mladé lidi mezi šestnácti a třiceti lety, jelikož je zde větší míra rizikového užívání a obecně větší míra zkušenosti s těmito látkami. Poté taky politicky, legislativně nebo lobbingsvě zaměřené lidi, a i potenciální klienti kliniky Psyon, o které ještě budu později mluvit.

III.II Aktivity CZEPSU

CZEPS provozuje velkou škálu aktivit od již zmíněné pomoci na festivalech po odborné články a účasti na konferencích. Začnu zde popisem aktivit, týkajících se interakce s laickou společností/aktivitami pro všechny dostupné a poté se zaměřím na aktivity mířené spíše na odbornou společnost.

Pokud bydlíte v Praze či v Brně, máte možnost se zúčastnit různých relativně často organizovaných přednášek či promítání na témata spojená s psychedeliky jako například „jak fungují psychedelika“, „psychedelika a náboženství“ nebo „psychedelika v léčbě závislosti“ nebo již zmíněné mnou navštívené akce. Odkaz na akce a jejich popis lze najít na jejich internetových

stránkách či sociálních sítích. Na konci akcí bývá vyhrazen prostor k diskuzi a účastníci mají možnost klást otázky či doplňovat to, co bylo řečeno. Lze zde obvykle též najít stánek kde se prodává merch a knihy, které stejně jako přednášky obsahují od základnějších informací ohledně psychedelik až po více pokročilé a odbornější. Například kniha Fenomén Psychedelie, která jak je v ní na začátku uvedeno je výsledkem odborné sekce CZEPSU a badatelské činnosti finančně podporované MŠMT se skládá z kratších článků, pojednávajících o mechanismu účinku psychedelik nebo historické a antropologické reflexe užívání psychedelik z hlediska dějin jejich využití nebo rituálu. Dále obsahuje popis studie „Humánní model psychózy indukovaný intoxikací psilocybinem“, která „je složena z jednotlivých subjektivních výpovědí našich dobrovolníků obohacených komentářem přisedících sitterů“. (Filip Tylš et al., 2020)

Pro ty, co nemají možnost se osobně na akci dostavit, existuje alternativa v podobě blogu, přístupného skrze internetové stránky CZEPSU, kde lze najít řadu relativně krátkých článků, vycházejících přibližně dvakrát do měsíce. Každý článek je opatřen štítky s klíčovými slovy, jménem autora a obvykle i použité bibliografie. Články pojednávají témata harm reduction (např. s čím si nespést lysohlávky), informace o nových výsledcích a nadějích v léčbě pomocí psychedelik (s popisem toho, jak experiment proběhl, jaké jsou výsledky, limity a naděje takového experimentu), pomáhající integrovat zkušenosti (Co si počít s náročnou psychedelickou zkušeností?), příklady z jiných zemí (Portugalsko se vydalo cestou dekriminlizace drog a ani po více než 20 letech rozhodně nelituje), apod. Dále lze na stránkách CZEPSU najít i odkazy na videa či články, kde členové této skupiny působí v jiných oficiálních médiích jako je DVTV, ČT24 zprávy nebo třeba iRozhlas, kde jsou probírána v podstatě podobná témata jako v ostatních případech.

Na internetových stránkách také najdeme volně přístupné manuály vysvětlující jak pracovat s psychedelickou zkušeností, základy psychedelické první pomoci a factsheety specifické pro různé látky (psilocybin, LSD, MDMA, Ketamin, Salvinorin A (Šalvěj divotvorná), Ayahuasca, DOB, DOM, DOx, Ibogain, 5-MeO-DMT, Meskalin, 25x-NBOMe a 25x-NBOH) které obsahují například slangové názvy, způsob užití, dávkování, vývoj v čase, účinky, nebezpečné kombinace a jejich vysvětlení, legální postavení v ČR, detekovatelnost v těle, rizika, apod. Na konci je vždy vypsaná bibliografie. Dále zde také najdeme online poradnu, kde lze anonymně klást otázky týkajících se psychedelik, nebo dokonce odkaz na již zmíněný prostor integrace nebo PsyCare. Také zde můžeme najít odkaz na PsyPal, což je projekt usilující o využití psychedelik v paliativní péči. Osoba, která mi o tomto projektu mohla více říct bohužel nebyla nakonec dostupná k rozhovoru a mohu tedy vycházet pouze z dat která jsou dostupná na samotných internetových stránkách, kde uvádí, že jejich dlouhodobý cíl je přispět k dostupnosti psychedelicky asistované psychoterapie pro lidi s život ohrožující nemocí..

Co se týče samotných sociálních sítí, lze zde najít aktuality a novinky týkající se CZEPSU ale i světového dění co se týče výzkumu a legislativy kolem psychedelických látek a praktik, odkazy na rozhovory, knihy, články, pozvánky na akce, apod. Dva měsíce také funguje YouTube kanál CZEPS Tripcast, kde je tohoto dne nahráno 7 podcastů o délce cca čtyřicet pět minut až hodinu, na témata jako je legislativní aspekt psychedelik nebo například holotropní dýchání.

Aktivita CZEPSU zaměřené exkluzivněji na odbornou obec nejsou tolik viditelné, jelikož se odehrávají v uzavřenějších kruzích. Zde se řadí účast na konferencích jako je ICPR – evropská konference ohledně psychedelického výzkumu a terapie, nebo Breaking Convention. Dochází i k jisté interakci se státními orgány. Jaroslava byla například pozvána Pirátskou stranou na workshop, kde řešila otázku psychedelik: co jsou, jak jsou u nás a ve světě legislativně ukotvená, kde vnímá CZEPS z odborného hlediska v tom problém, co by se s tím dalo dělat, atd. Také se účastnila za CZEPS odborných setkání, organizovaných sekretariátem rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí, kde se řešila otázka dekriminální a mírnějšího přístupu k určitým látkám, v určitých oblastech, kde jsou vědecky podloženy přínosy a nízká rizikovitost, nebo i otázka psychedelické terapie, možnosti testování (které není zcela legální nabízet, z důvodu znění zákona), nebo i otázka legálního zařazení psychedelik. Byla jsem Jaroslavou také upozorněna, že CZEPS nepůsobí v úrovni lobbingu, ale soustředí se na analýzy zákoníku, psaní článků a zvyšování informovanosti. CZEPS chce zůstat politicky neutrální a nehodlá se tak přímo angažovat v politice, i přesto, že by rád v budoucnu se víc snažil o změnu legislativy. Anastázie zároveň poukazuje na to, že samotný vliv veřejného mínění by mohl ovlivnit politická rozhodnutí. Česká Psychedelická Společnost také provozuje již cca 3. rokem dle jednoho z mých informantů, mezioborový univerzitní kurz na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovi. Kurz je bez prekvizit a můžou se ho zúčastnit všichni studenti a probíhá v Národním ústavu duševního zdraví. Z rozhovorů vyplývá, že obsah kurzu se skládá převážně z témat jako je psychedelický výzkum, lékařské a terapeutické využití, historie psychedelik, legislativa psychedelik nebo minimalizace rizik. Přesný seznam přednášek a lze najít na internetových stránkách CZEPSU. Na svých stránkách, v sekci týkající se legislativní pracovní skupiny se uvádí, že CZEPS se také zabývá monitoringem a analýzou regulatorního rámce v zahraničí a prezentací zahraničních legislativních modelů, přístupů a řešení psychedelik v ČR jako možného zdroje inspirace pro naši legislativu. Publikují právní a veřejněpolitické analýzy a odborné články, které jsou prezentovány různým zájmovým skupinám od odborné veřejnosti po politiky a dalším zainteresovaným osobám. CZEPS se účastní konferencí, odborných diskuzí a kulatých stolů a přináší témata psychedelik do „právní obce“. Tematizují psychedelika nejen v oblasti trestního práva, ale i práva zdravotnického, lidských práv, právní sociologie, antropologie a veřejné politiky. Zároveň se věnují vzdělávání a osvětě odborníků a účastní se jednání pracovní

skupiny Dekriminalizace drogové politiky, kde prosazují racionální drogovou politiku založenou na evidence-based přístupu k psychedelickým látkám. Do budoucna se CZEPS hodlá věnovat advokačním aktivitám a práci na vytváření legislativního rámce medicínského užití psychedelik a regulace psychedeliky asistované terapie. Zpracované analýzy plánují využít jako dílčí části budoucí komplexní analýzy dopadu navrhované právní úpravy RIA (Regulatory Impact Analysis).

III.III. Spolupráce

Během rozhovorů mi na otázku, s kým CZEPS spolupracuje odpověděli, že CZEPS s nikým vyloženě nespolupracuje, ale že je to spíš otázka individuální spolupráce různých členů. Z rozhovorů vyplívá, že spolupráce může také vypadat jako překryv nebo vzájemná propagace. Dochází ke společnému výzkumu a společným akcím, jako například již zmíněná přednáška na téma potenciálu psychedelik pro léčbu neurodegenerativních nemocí, která byla organizována spolu s Psyresem. Dále byl zmíněn NÚDZ, jelikož zde probíhá většina výzkumů a nějací členové CZEPSU zde též pracují, nebo například Beyond Psychedelics, což je společnost, která má podobné cíle jako CZEPS, na svých internetových stránkách uvádí: „Cílem naší práce je aktivně přispívat k rozvoji vzdělávání, služeb a mezioborové spolupráce, podporovat výzkum a progresivní drogovou politikou založenou na evidenci. Šířit osvětu mezi odbornou i laickou veřejností“. Je zde také klinika Psyon, která je s CZEPEM propojena, jelikož byla založena členy CZEPSU a zaměstnává mnoho z nich. Jeden z mých informátorů mi oznámil že se také angažuje v YouTubovém kanálu Czeched Substance, který usiluje o přinášení podložených informací o psychoaktivních látkách obecně a o snižování rizik spojenými s užíváním skrze harm reduction videa. Lze také mluvit o spolupráci s politickými strany a vládními orgány, a to v rámci již zmíněného workshopu pro Pirátskou stranu a vyjednávání se sekretariátem rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí. Na svých stránkách CZEPS také uvádí, že spolupracuje s Podané ruce, Psychedelics Europe, MIND YOUR HEALTH, CARE YOUR MIND, PsychedeliCare European Initiative a PAREA.

III.IV. Vyjednávání legality a legitimacy

III. IV – I: Diskurzivní praktiky

Nežli se pokusím odpovědět na otázku, jaké strategie používá Česká Psychedelická Společnost pro vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik, měla bych zodpovědět, zda k vyjednávání vůbec dochází. Dovolují si tvrdit, že odpověď je ano. Samotná CZEPS uvádí, že mezi jejich cíle patří přispět k destigmatizaci psychedelických látek, což je nezbytný krok k vyjednávání legality a legitimacy. Destigmatizace psychedelik zahrnuje vzdělávací kampaně a šíření informací, které mají za cíl změnit veřejné mínění a vytvořit příznivější podmínky pro legislativní změny. Dalším důkazem je zmínka od

členky CZEPS, Jaroslavy, která potvrzuje, že jedním z cílů společnosti, a jedním z důvodů vytvoření legislativní sekce, je usilovat o legislativní změny týkající se psychedelických látek. Toto tvrzení naznačuje aktivní zapojení CZEPS do procesů vyjednávání s legislativními a vládními institucemi.

Nyní se tedy zaměřím na otázku používaných strategií, v první řadě se budu zabývat diskurzivními praktikami, a v druhé ostatními legitimizačními strategiemi.

Foucault (1971) ve své práci uvádí, že obsah řeči není vždy vnímán stejně, ale že zde roli hraje i autor. Uznávané autority v naší společnosti jsou odborníci a věda. Česká Psychedelická Společnost tedy dodává legitimitu svým tvrzením tím, že řada z jejich členů jsou vystudovaní odborníci. Když s podíváme na vypsaný seznam jejich členů všimneme si, že řada z nich má před jménem titul (Mgr., MUDr., Bc., Ing., PhDr., apod). Stejně tak bývají přednášky vedené odborníky. Přednáška Psychedelika a zenový buddhismus například, byla vedena teologem a religionistou Mgr. Janem Blahůškem. Na svých stránkách, kde CZEPS má uvedené své akce, často uvádí i delší popis přednášejícího, vyzdvihující jeho kvalifikaci a zásluhy. Abychom zůstali u příkladu Jana Blahůška píše se: „Mgr. Jan Blahůšek absolvoval evangelickou teologii a postgraduálně studoval religionistiku. Celoživotně se zabývá světovou mystikou, zenovým a mahajánovým buddhismem, hinduismem a nověji také psychedelickou spiritualitou. Vyučuje buddhistickou meditaci, jógu a čchi-kung, které praktikoval u řady českých i zahraničních učitelů (Bohumil Houser, Jan Žlábek, Kemmyo Taira Sato atd.). Dlouhodobě pracuje v sociální oblasti. Publikuje články v religionistickém časopise DINGIR, na blogu České psychedelické společnosti atd.“. Je zde dán důraz na jeho expertizu v tomto tématu, i na jeho veřejné působení. Autoritu a legitimitu také čerpají z jiných aspektů rituálu (Foucault, 1971) a to například skrze místa dění přednášek. Přednáška na téma potenciál psychedelik pro léčbu neurodegenerativních nemocí se například odehrávala v prostorech uznávané Filozofické fakulty Univerzity Karlovy. Prezentace odborníků na uznávaných akademických půdách tedy zvyšuje vnímání psychedelik jako respektované a hodnotné oblasti studia. Rituál (ibid) také určuje způsoby, jakým má být diskurz přednesen. Na svém blogu se tedy Česká Psychedelická Společnost ve většině příspěvků drží určitých akademických pravidel, a uvádí zpravidla na konci článku použitou bibliografii. Vědecký diskurz, je CZEPSEM hojně využíván, a to ať už se jedná o rozhovory, akce, nebo online příspěvky. Důraz je kladen na „evidence based“ přístup, neboli přístup založen na vědecké evidenci, Anastázie upřesňuje, že se snaží čerpat z nových poznatků. CZEPS sdílí na sociálních sítích odkazy k různým vědeckým studiím a také se na ně odkazuje při veřejných vystoupeních. Dne 21.6.2023 například byl sdílen na jejich facebookových stránkách odkaz na studii na téma role tradiční medicíny pro globální psychické zdraví. Vědecký diskurz se odráží i v samotných slovech, která jsou užívaná: neurogeneze, gliogeneze (přednáška psychedelika a

lčba neurodegenerativních nemocí), odkazování na neuroreceptory (projekce o klinice Psyon, paradigma (článek o Portugalsku a dekriminizaci), apod. Odkazy na vědecké studie, použití odborné terminologie a dodržování akademických standardů zdůrazňují závazek CZEPSU k vědecké přesnosti a objektivitě.

S vědeckým diskurzem a autoritou odborníků se také pojí legislativní/právní diskurz. Ten je přítomný zejména během diskuzí ohledně právního postavení psychedelik a praktik s nimi spojenými, a tedy je primárně spojen s legislativní sekci CZEPSU. Najdeme ho například v právní analýze trestního činu šíření toxikomanie dle § 287 trestního zákoníku a sítterování při užití psychedelických látek, dostupné na internetových stránkách CZEPSU. V tomto textu naráží na problém sítterování, tj. doprovázení a starání se o osobu pod vlivem psychedelické látky – uvádí, že tato pomoc může být vnímána jako trestný čin šíření toxikomanie, dle ustanovení § 287 trestního zákoníku. Důraz je kladen na interpretaci tohoto odstavce, píší, že „doprovázení při užití psychedelické látky neohrožuje ani neporušuje objekt trestného činu šíření toxikomanie, kterým je zájem na ochraně lidí a společnosti před riziky spojenými se zneužíváním jiných návykových látek než alkoholu, a tedy nenaplnuje skutkovou podstatu trestného činu šíření toxikomanie“. Jak samy uvádí, tvoří tato analýza „podklad podnětu Nejvyššímu státnímu zástupci k vydání stanoviska dle § 12 odst. 2 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ke sjednocení výkladu § 287 trestního zákoníku v kontextu poskytování pomáhajících služeb“. Tereza Dlešťíková v Tripcastu upozorňuje, že zákon nezná pojem drogy, nýbrž využívá pojmu omamné a psychotropní a návykové látky, do kterých jak uvádí, se řadí i tabák a alkohol. Poukázání na to, že tabák a alkohol, které jsou legální, spadají pod stejný pojem "omamných a psychotropních a návykových látek", může otevřít debatu o tom, proč jsou některé látky (jako psychedelika) ilegální, zatímco jiné (jako alkohol a tabák) legální. To může vést k přehodnocení legality psychedelik v kontextu jejich účinků a rizik. V Tripcastu také naráží na problém mezinárodních úmluv, které vychází z kontextu války proti drogám, a které na mezinárodní úrovni klasifikují psychedelika na seznam nebezpečných drog bez léčebného potenciálu, mezi ně patří Jednotná úmluva o omamných látkách z roku 1961, Úmluva o psychotropních látkách z roku 1971 a Úmluva OSN proti nezákonnému obchodu s omamnými a psychotropními látkami z roku 1988. V rozhovory Jaroslava právě upozorňuje na to, že si musíme uvědomit, že jsme součástí Evropské Unie a mezinárodního společenství, což bude nutně mít i vliv na lokální snahy o změnu legislativy. Martin Duřt v Tripcastu uvádí příklad Holandska, které se jednu dobu snažilo o větší změny v drogové legislativě, bylo zabrzděno hrozby od Evropské Unie a sousedních států. Jak nám vysvětluje, byly úmluvy sestaveny právě tak, aby od nich nebylo snadné odstoupit. CZEPS pravidelně upřesňuje, ať už na začátku Tripcastů nebo v rámci rozhovorů, že nenabádá ke konzumaci jakýchkoli psychotropních látek, předpokládám, že je to nejen, ale mimo jiné i proto, aby zůstal v rámci legality a korektnosti a vyhnul se postihům. Dovolují si

toto tvrdit vzhledem k entuziasmu, s jakým prezentují psychedelické látky, i přestože i samozřejmě upozorňují na jejich rizika.

CZEPS se staví proti prohibičnímu diskurzu a poukazuje na selhání války proti drogám. Jaroslava mi sdělila, že vychází primárně z toho, že válka proti drogám nemá smysl, a že lidé ty látky užívat budou. Jak plyne čas ukazuje se, že nemá původně zamyšlené výsledky. Martin Duřt v Tripcastu dokonce zmiňuje, že válka proti drogám měla opačné výsledky než ty zamýšlené. Říká, že tato válka ve skutečnosti vytváří kriminalitu tím, že dává do ilegality spoustu lidí co užívají – věznice jsou tedy plné lidí, jejichž zločin je pouze držení či konzumace zakázané látky. Celý komplex výroby a distribuce je přesunut na černý trh a vytváří organizovaný zločin. Dodává, že válka proti drogám by měla snížit dostupnost a zvýšit bezpečnost, což se ale také neděje: snižuje se bezpečnost uživatelů, kteří nemají přístup k čistým látkám a potlačuje informace týkající se omamných látek. Také zmiňuje, že byla vedena studie za cílem zjistit, jak snadné je pro školáky dostat se k marihuaně, která ukázala, že je to velmi snadné, nebo například že v dnešní době je paradoxně kokain dostupnější než kdy jindy. Zmiňuje se také o dekriminizaci. Tu vidí jako první krok, ale rozhodně ne jako systémové řešení. Neumožňuje totiž žádnou regulaci a zkrátka neřeší většinu problémů jako je například černý trh. Duřt zde sděluje, že by drogy měly být legální, i když je otázka, jak k tomu přistoupit. Mohlo by to ovšem umožnit kontrolu kvality a omezit přístup pro děti. Tento postoj ovšem nelze považovat za postoj České Psychedelické Společnosti jakožto organizace. Válku proti drogám se také pokouší delegitimizovat skrze informaci, že Ehrlichman, který participoval na válce proti drogám, sám přiznal, že nešlo jen o škodlivost drog, ale i o udržení politické moci. V té době patřili hippies a Afroameričané mezi skupiny usilující o politickou a sociální změnu, a jevíli se tehdejší vládě jako nepřátelé. Spojení těchto skupin s užíváním drog umožnilo je nejen delegitimizovat, ale i ospravedlnit rozpouštění jejich shromáždění, kontroly domova, zatýkání, apod.

Další významný diskurz, který se též staví proti prohibičnímu, je diskurz veřejného zdraví a bezpečnosti. Jak jsem právě zmínila, poukazuje CZEPS na negativní důsledky války proti drogám a prohibice, které nepomohly veřejnému bezpečí a zdraví, ale měly opačné účinky. CZEPS se snaží poukazovat na řadu benefitů, které psychedelika přináší. Jaroslava mi například během rozhovoru sdělila, že víme, že psychedelika pomáhají s léčbou úzkostí a depresemi, ale že jak jsou výzkumy dál, rozšiřuje se škála nemocí, které by mohly být psychedeliky léčeny jako jsou poruchy příjmu potravy, nebo Alzheimerova nemoc. Také uvádí, že je prokázána účinnost MDMA v léčbě posttraumatické stresové poruchy. Anastázie zas zmiňuje využití psychedelik pro léčbu závislosti. Psychedelika jsou obecně často spojována s terapeutickým potenciálem, a CZEPS se tedy rovněž odkazuje na psychologický diskurz (Letcher, 2007). Na blogu lze tedy najít články odkazující na potenciál psychedelik v párové terapii, léčení alkoholismu, nebo právě poruch příjmu potravy. S tímto diskurzem se nutně pojí i harm reduction

diskurz. Na internetových stránkách CZEPSU, ale i v rozhovorech se jako jeden z cílů objevuje právě snížení rizik spojených s užíváním psychedelických látek. Nezodpovědným užíváním psychedelických látek může člověk ohrozit své zdraví a potenciálně i zdraví lidí kolem sebe. Poskytováním podložených informací ohledně zodpovědného užívání, jejich účasti na akcích se službou PsyCare a provozováním online poradny, CZEPS tedy přispívá k veřejnému zdraví a bezpečnosti.

Česká Psychedelická Společnost také využívá historického diskurzu, aby upevnila legitimitu psychedelik. V Tripcastu zmiňuje Martin Duřt, že drogy tu vždycky byly, a byly užívány dost podobně jako dnes, tj. pro léčebné účely, spirituální, ale i rekreační. Důraz na to, že tyto látky mají s lidstvem dlouhou historii se objevuje třeba i v knize Fenomén Psychedelie v článku Od nepaměti do dnešních dnů, kde se na straně 16 píše, že „psychické účinky halucinogenních hub jsou lidem známy přinejmenším několik tisíc let. Užívali je domorodci převážně Střední Ameriky, ale i oblastí sahajících až daleko na jih, k Chile“. Na blogu se zas ve článku s názvem *Sociálně inovační projekt 3. LF UK testuje nové přístupy v pomoci duševně nemocným s využitím psychedelik* píše, že přírodní psychedelika jsou již po tisíciletí tradičními náboženskými svatostmi a rituálními léčitelstvími nástroji v mnoha domorodých kulturách. Tyto argumenty pomáhají destigmatizovat tyto látky a ukazují, že jejich využití není novým fenoménem, ale součástí hluboce zakořeněné lidské praxe. Tato dlouhá historie naznačuje, že psychedelika nejsou novým nebo nebezpečným výdobytkem moderní doby, ale mají své místo v lidské kultuře a léčitelství po mnoho tisíciletí. CZEPS se také snaží podpořit pokračování psychedelického výzkumu v Čechách pomocí již zmíněného poukazování na zdejší tradici psychedelického výzkumu.

Další významný diskurz je diskurz ekonomický. Česká Psychedelická Společnost se snaží poukázat na finanční náročnost války proti drogám, a naopak na potenciál ušetřit velké sumy peněz pomocí psychedelik. V Tripcastu nám Martin Duřt sděluje, že Spojené Státy Americké ročně utratí kolem padesáti miliard dolarů ve válce proti drogám. Za posledních pár desítek let už to bude tedy přibližně bilion, což jak uvádí jsou peníze, které by místo toho mohly být využité na vymýcení malárie, nebo na stavbu obrovského množství vědeckých zařízení, na které momentálně nejsou peníze. Na blogu můžeme najít článek s titulem *Vyplatí se léčba psychedeliky? Studie odhadují ušetřené miliony i roky života navíc pro duševně nemocné*, kde se dozvíme, že „Podle Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) dosahují náklady spojené s duševními onemocněními v zemích EU více než 600 miliard eur ročně“. Článek poukazuje na to, že kdyby psychedelika byla využita v terapii, mohl by se snížit počet nezaměstnaných, nebo osob pracujících méně, než by chtěly, a také samotné náklady na zdravotní péči.

Ted' bych se ráda zaměřila na další diskurzy, zejména ty, které zmiňuje Letcher (2007) a které jsem ještě neprobírala. Patologický diskurz se objevuje jen do jisté míry, a to hlavně ve spojitosti s psychedeliky imitující psychózu. Anastázie

v rozhovoru toto zmiňuje a zastává názor, že může být osobní zkušenost s psychedeliky užitečná pro zdravotní pracovníky, kteří tak mohou lépe rozumět fenoménu psychózy a svým pacientům. S tímto postojem ovšem plně nesouhlasí Alexandr, kterému přijde tento postoj zastaralý, a uvádí, že psychedelika neimitují dobře psychózu. Co se týče rekreačního diskurzu, bývá spojen s psychedelickým. CZEPS neodsuzuje rekreační užívání psychedelik, ale snaží se zaručit co nejbezpečnější průběh zkušenosti a předejít nezodpovědnému užívání. V cílech CZEPSU jsem uvedla, že mezi ně patří redukce rizik a negativních důsledků pojících se se zneužíváním psychedelických látek. Pod zneužíváním řadí Anastázie třeba užívání může být právě v kombinacích s jinými látkami, třeba na festivalech. Alexandrovi pojem zneužívání přijde příliš prohibiční a raději by ho nahradil výrazem nekonstruktivní užívání. Jaroslava se zastává názoru, že užívání psychedelik i mimo kliniku může být přínosné. V rozhovoru uvádí, že bychom neměli mluvit jen o minimalizaci rizik, ale i maximalizaci benefitů. Upozorňuje na to, že nevýhoda medicínského modelu nebo čistě psychologického přístupu by omezila přístup k přínosům psychedelik pouze na osoby s diagnózou. Uvádí ale, že psychedelika mohou být užitečná pro všechny a pomoci s kreativitou nebo seberozvojem, a naklání se tedy i k psychedelickému diskurzu. Co se týče diskurzu entheogenního a animistického, lze oba najít, skrze přednášky na téma Psychedelika a náboženství nebo Entity a bytosti v léčebném psychedelickém procesu, na které můžeme opět najít odkaz na stránkách CZEPSU. Těchto přednášek jsem se bohužel nezúčastnila, a nemohu se tedy vyjádřit k jejich obsahu. Více se k těmto dvěma diskurzům vyjádřit nemohu.

CZEPS také porovnává psychedelika s jinými látky, a tak třeba Jaroslava v rozhovoru upozorňuje na to, že psychedelika jsou právně řazeny mezi jiné látky, které opravdu nebezpečné jsou. Také se poukazuje na to, a to například v Tripcastu s Evou Césarovou, že alkohol, tabák a cukr jsou také drogy. V psychedelickém kině o klinice Psyon zas jeden z pacientů uvádí, že prášky, které užíval ho utlumily, a léčily pouze symptomy, ne kořen problémů. Tato tvrzení nabádají k rozmyšlení postavení a zacházení s psychedeliky, v porovnání s jinými látkami, a poukazují i na výhody psychedelik oproti jiným, běžně používaným farmakům. Nakonec CZEPS též využívá diskurzu nevyhnutelnosti. Mgr. Eva Césarová v Tripcastu oznamuje, že nutně nastane změna v přístupu k psychedelickým látkám. Říká, že jsme v bodu zlomu, a že otázkou není kdy, ale jak, ke změně dojde. Tímto se změna stává méně kontroverzní, a lidé mohou vnímat snahy CZEPSU jako o to důležitější a více je podpořit. Důraz na to, že jsou věci v pohybu také podkládá odkazováním na evropské organizace jako je Psychedelics Europe nebo PsychedeliCare European Initiative, které také usilují o změnu legislativy a zacházení s psychedeliky a zastávají jejich využití v terapii. Tímto ukazují, že nejsou ojedinělým úletem, ale že za změnou ve vnímání a zacházení s psychedeliky stojí řada lidí i organizací, což dodává jejich kauze na legitimitě.

III. IV – II: Ostatní legitimizační strategie

V této části se pokusím popsat ostatní strategie, které Česká Psychedelická Společnost používá pro vyjednávání legality a legitimacy psychedelických látek a praktik. Pro přehlednost proberu užívané strategie podle autorů, a nakonec zařadím ty strategie, které nemusí zapadat do použitých teorií.

V rámci legitimizačních strategií CAM zmiňují Bicho et al. (2023) důležitost transparentnosti z upřímnosti pro vybudování důvěry. Tuto strategii lze taktéž pozorovat u CZEPSU, a to například skrze vypisování bibliografie v rámci blogu. Lépe to však můžeme pozorovat v rámci psychedelického kina na téma kliniky Psyon. Terapeuti, kteří v projekci vystupovali zdůrazňovali, že klient je vždy informován ohledně toho, co terapeut dělá a proč, a také co má od léčby čekat. Také každého klienta před započítím léčby informují o možných kontraindikacích a také ho upozorní, že se nejedná o zázračnou léčbu a ujistí se, aby měl realistická očekávání. CZEPS se také do určité míry odkazuje na práva pacientů – jak jsem již zmínila, jsou psychedelika prezentována jako vhodná léčba depresí, závislostí, apod. Psychedelika by mohla také vyplnit, stejně jako CAM, mezeru v trhu, a to například pro léčbu neurodegenerativních nemocí, a lze zde tedy aplikovat tržní logika. V přednášce, která toto téma projednávala bylo zmíněno, že doposud neexistuje vhodný lék na tyto choroby, a právě psychedelika by takovým lékem mohla být. Jeden z pacientů kliniky Psyon navíc v projekci zmiňuje, že nebyl s tradiční léčbou spokojen, ale ketaminem asistovaná terapie mu doopravdy pomohla. Dala by se tedy zde řešit i otázka práva pacientů jakožto práva vybrat si sám léčbu, která nám vyhovuje. Takové terapie ovšem nejsou nutně dostupné z důvodu legálního postavení klasických psychedelik. CZEPS je transparentní i ve svých výdajích, a tudíž v tom, jak zachází z penězi dárců. Rozpis financí a další informace lze snadno najít na jejich internetových stránkách pod “výroční zprávy“.

Bicho et al. dále zmiňují, že pro legitimizaci je důležité vzdělávání veřejnosti a vyvracení dezinformací skrze veřejná vystoupení a zveřejňování informací v médiích. To vše Česká Psychedelická Společnost také provozuje, skrze její různé publikace, akce, účasti na konferencích, vystoupení v médiích, apod. Kde se snaží podávat podložené informace ohledně toho, co psychedelika jsou, a nejsou, a jaké jsou jejich potenciální přínosy. Stejně jako v případě CAM, i CZEPS dává důraz na racionalitu psychedelických praktik, které odůvodňuje klinickými a jinými studiemi a příklady úspěšné léčby. CZEPS svou legitimitu také čerpá z finanční udržitelnosti, kterou také zmiňují Bicho et al. Společnost je financována z darů a výnosů z akcí, což dokládá trvalý zájem publika a tímto způsobem přináší dodatečnou legitimitu, navíc díky financování skrze dary, může CZEPS působit nezávisle a nebýt ovlivněn investory.

Corbin (2012) jako jednu z legitimizačních strategií uvádí autoexperimentaci s psychedelickými látkami. Výše jsem uvedla, že CZEPS

zastává názor, že tato metoda může být užitečná pro vzdělání zdravotních pracovníků, jelikož jim lépe pomůže pochopit zkušenosti jejich pacientů. V projekci o klinice Psyon je uvedeno, že samotní terapeuti si během školení projdou procesem ketaminem asistované terapie. Toto v očích klienta může vyvolat větší pocit důvěry vůči ním, jelikož vidí, že terapeut ví, jaký zážitek je, a jaké jsou jeho účinky. Z mého výzkumu také vyplývá, že CZEPS hojně využívá legitimních metod, jako je praktika sepisování využití bibliografie. Co se týče přehnaného důrazu na spiritualitu, mohu se k tomuto těžko vyjádřit, jelikož jsem neměla možnost prostudovat všechny materiály produkovaný CZEPEM. Nicméně z mého osobního výzkumu vyplývá, že i CZEPS se vyhýbá přílišnému důrazu na spiritualitu a spirituálním vysvětlením, a snaží se rámovat své výroky vědecky. Ukazování a dokazování terapeutického potenciálu psychedelických látek a praktik lze též zařadit do seznamu používaných praktik.

Andrews a Wright (2022) zdůrazňují, že obhajoba a veřejné zapojení jsou klíčové strategie, které zahrnuje podporu a prosazování psychedelických terapií významnými organizacemi, jednotlivci a akademiky z respektovaných univerzit. CZEPS tuto strategii využívá skrze širokou škálu aktivit zaměřených na vzdělávání a informování veřejnosti. Patří sem veřejné přednášky, workshopy a promítání filmů, kde vystupují uznávaní vědci jako již zmíněný Mgr. Jan Blahůšek. Další strategií je medikalizace a regulace psychedelických látek. Tento přístup spočívá v začlenění užívání psychedelik do zavedených medicínských a psychiatrických paradigmat. Zásadní součástí této strategie je vývoj regulačních pokynů a postupů, které zajišťují bezpečné a efektivní používání psychedelických terapií. CZEPS aktivně podporuje výzkum a vývoj regulačních rámců pro používání psychedelických látek v terapeutických kontextech, a to v rámci své legislativní sekce nebo skrz spolupráci s NÚDZEM a Psyresem. Andrews a Wright také zmiňují komodifikaci a monetizaci psychedelických terapií jako důležitou strategii. Zapojení komerčních subjektů a investic do psychedelického výzkumu a terapií přispívá k jejich legitimizaci tím, že tyto terapie zařazuje do širšího zdravotnického a wellness průmyslu. CZEPS získává finanční prostředky prostřednictvím darů a výnosů z akcí, což dokládá trvalý zájem publika a tímto způsobem přináší dodatečnou legitimitu. Organizace je financována z darů a výnosů z akcí, což dokládá trvalý zájem publika a přináší tedy legitimitu i tímto způsobem.

Další legitimizační strategií, kterou jsem vypožorovala, je interaktivnost a otevřenost vůči publiku. Nejenom, že lze v rámci online poradny zasílat dotazy, ale na konci akcí bývá zpravidla prostor pro otázky nebo i komentáře, kde se může vyjádřit kdokoli z publika. Toto může dodat pocit, že nás CZEPS bere v potaz, naslouchá nám, a že mu na nás záleží. Dále považuji za důležitou strategii přístupnost a dostupnost. CZEPS produkuje obsah pro velice široké publikum. Rozsah obsahu a témat článků nebo přednášek může sahát od těch nejzákladnějších a nejjednodušších až po pokročilejší. Článek z blogu o potřebě

rozlišovat různé „drogy“, který vysvětluje problém kampaní proti užívání drog u mladistvých pojednává srozumitelně o celkem jednoduchém tématu. Ovšem přednáška na téma využití psychedelik pro léčbu neurodegenerativních nemocí obsahovala spoustu vědeckých výrazů a prezentaci složitých biologických a chemických procesů. Každý si tedy může přijít na to své, ať už se zajímá víc o právní aspekt, terapeutický potenciál nebo fungování psychedelik. Velké množství obsahu je volně k dispozici na stránkách a blogu CZEPSU nebo na jejich YouTube kanále, a nezáleží tedy na finančních možnostech, ani na místě pobytu, aby měl člověk přístup k velké škále informací. I samotné akce jsou ale finančně velice dostupné. Vstup na přednášku ohledně potenciálu psychedelik pro léčbu neurodegenerativních nemocí stál od dvě stě dvaceti dvou korun po čtyři sta čtyřicet čtyři korun, s tím že nejvyšší cena byla pouze pro ty, co chtěli přispět. Nejnižší možná cena pro obyčejného člověka byla dvě stě padesát pět korun.

III. IV – III: Morální, pragmatická a procedurální legitimita

V této části bych se ráda podívala na to, jak jsou tyto různé druhy legitimacy vyjednávány Českou Psychedelickou Společností.

CZEPS si zajišťuje pragmatickou legitimitu tím, že ukazuje konkrétní možné přínosy psychedelických látek a praktik pro jednotlivce a společnost, jako je zlepšení psychického zdraví a osobní rozvoj. Tato strategie zahrnuje prezentaci empirických důkazů a konkrétních příkladů úspěšné léčby. Procedurální legitimitu se snaží získat skrze transparentnost svých aktivit, vědeckého výzkumu, podloženost tvrzení těmito výzkumy a spolupráci s odborníky. Psychedelické látky a praktiky tedy legitimizuje skrze přístup založený na vědecké evidenci a uznávaných metodách. Co se týče morální legitimacy, je vyjednávána skrze důraz na etické aspekty užívání psychedelik, jako je bezpečnost, informovanost a dobrovolnost. CZEPS se prezentuje jako eticky odpovědná a zaměřená na blaho jednotlivců i společnosti.

Tyto druhy legitimacy se samozřejmě propojují a vzájemně posilují. Praktické přínosy (pragmatická legitimita) jsou podpořeny transparentními a vědecky podloženými postupy (procedurální legitimita), což posiluje etické vnímání organizace (morální legitimita). Etická komunikace a dodržování standardů (morální a procedurální legitimita) zas zvyšují důvěru ve skutečné přínosy a účinnost terapií (pragmatická legitimita), zatímco transparentnost a odpovědnost (procedurální legitimita) ukazují, že organizace jedná v souladu s etickými normami (morální legitimita), a tím zvyšují důvěru ve schopnost poskytovat přínosy (pragmatická legitimita).

III. IV – IV: Jak efektivní jsou strategie CZEPSU?

Když jsem během rozhovorů položila svým informantům otázku, zda mají pocit, že snahy CZEPSU nesou své ovoce, dostala jsem pozitivní feedback. Anastázie mě například v rozhovoru informovala, že povědomí o psychedelikách, o tom že

probíhá psychedelický výzkum a o tom, že mohou být užitečná v terapii, opravdu vzrostlo, a to jak u laické, tak odborné společnosti. Zároveň z mého výzkumu vyplívá, že CZEPS je uznávanou společností, jejíž členové se podílí na mezinárodních konferencích, která je finančně soběstačná, která spolupracuje s legitimními aktéry jako je Národní ústav duševního zdraví, s Pirátskou stranou, nebo s pracovní skupinou pro koordinaci drogové politiky, a která vystupuje v řadě médií. Tyto fakta poukazují na to, že Česká Psychedelická Společnost je vnímaná jako legitimní ze strany jak odborníků, tak laické společnosti, a jestli je CZEPS vnímaná jako legitimní, budou tak vnímány aspoň do určité míry i její výroky.

ZÁVĚR

Česká Psychedelická Společnost usiluje o destigmatizaci a zvýšení informovanosti ohledně přínosů a rizik psychedelických látek a praktik, o vytvoření otevřeného prostoru k jejich diskuzi a vyvracení dezinformací. Skrze své aktivity se snaží o změnu vnímání těchto látek a jejich legislativy. CZEPS aktivně vyjednává legalitu a legitimitu psychedelických látek prostřednictvím velké škály aktivit, materiálů a veřejných vystoupení. Vydává knihy, organizuje přednášky, participacuje na konferencích a sdílí velkou škálu obsahů online. Tato rozmanitost materiálů a jejich dostupnost umožňují širší dosah, do různých vrstev společnosti, a zajišťují tedy větší zájem a větší vliv. Psychedelické látky a praktiky vykresluje jako látky, které by mohly být pro společnost velice přínosné a prospěšné, a jako látky, které mají relativně nízké riziko.

Legalitu a legitimitu těchto látek a praktik s nimi spojené rámuje pomocí různých diskurzů a etických argumentů. Mezi využívané strategie patří využití diskurzů jako je vědecký, ekonomický, psychologický, právní, nebo historický. Vědecký diskurz obzvláště je skoro všudypřítomný; psychedelika jsou často řazena do rámce klinického a medicínského prostředí, a důraz je dáván na metodičnost postupů, což díky své institucionalizované legitimitě napomáhá legitimizaci výroků CZEPSU. Nedrží se ovšem čistě medicínského diskurzu, a zastávají se i jiných forem konzumace psychedelik, které se také snaží ukázat jako legitimní a přínosné pro jedince a společnost, pokud provedené bezpečným způsobem, ohledně kterého nás též vzdělávají. Tato společnost také dává důraz na nevyhnutelnost konzumace psychedelických látek a na nevyhnutelnost změny v jejich vnímání, a utvrzuje tak svou roli jakožto důležitý aktér v tomto procesu. Další legitimizační strategie, kterých využívá je transparentnost a upřímnost ve využití financí, zdrojování článků nebo ohledně limitů využití psychedelik, čímž vytváří pocit důvěry. CZEPS dále spolupracuje se zahraničními a uznávanými organizacemi jako je Psychedelics Europe a PsychedeliCare European Initiative, což jim dodává mezinárodní kredibilitu a podporu. Interakce s publikem je dalším klíčovým prvkem, kdy se CZEPS účastní festivalů s programem Psycare, poskytujícím psychologickou podporu a bezpečné prostředí pro lidi zažívající psychedelické zážitky, čímž se zvyšuje důvěryhodnost a viditelnost organizace. Financování z darů a výnosů z akcí dokládá trvalý zájem publika a přináší finanční nezávislost, což posiluje stabilitu a autonomii CZEPS. Důraz na práva pacientů a tržní logiku je další důležitou strategií, kdy psychedelika jsou prezentována jako vhodná léčba, která může vyplnit mezery v současné medicíně, například v léčbě neurodegenerativních nemocí. Komodifikace a monetizace psychedelických terapií zapojují komerční subjekty a investice do psychedelického výzkumu, což dále legitimizuje tyto terapie tím, že je zařazuje do širšího zdravotnického a wellness průmyslu.

Tyto různé strategie zajišťují různé druhy legitimacy, které posilují postavení CZEPSU jako důležitého aktéra v oblasti psychedelického výzkumu a terapií. Díky těmto strategiím se CZEPSU daří nejen zvyšovat povědomí o přínosech psychedelik, ale také přispívat k jejich destigmatizaci a regulaci, což je nezbytné pro jejich širší přijetí a integraci do zdravotnického systému.

BIBLIOGRAFIE:

Knihy:

Foucault, Michel. L'Ordre du discours. Paris: Gallimard, 1971. ISBN 9782070281667.

Tylš, Filip et al. Fenomén Psychedelie. Dybbuk, 2020. ISBN 978-80-7438-178-2.

Články v časopisech:

Bicho, Marta, Ralitza Nikolaeva, a Carmen Lages. Complementary and Alternative Medicine legitimization efforts in a hostile environment: The case of Portugal. *Sociology of Health and Illness*. Vol. 45, č. 4. DOI 10.1111/1467-9566.13625.

Brisson, Hughes. Résistances contre le discours dominant sur les drogues: usages thérapeutiques et religieux de l'ayahuasca dans le monde globalisé [online]. *Revue québécoise de droit international, hors-série, novembre 2012* [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: https://www.persee.fr/doc/rqdi_0828-9999_2012_hos_1_1_1441.

Carhart-Harris, Robin L., a Guy M. Goodwin. The Therapeutic Potential of Psychedelic Drugs: Past, Present, and Future. *Neuropsychopharmacology*, 2017, vol. 42, no. 11, pp. 2105-2113. DOI: 10.1038/npp.2017.84.

Corbin, Michelle. Tactics of Legitimation in the Psychedelic Sciences: Lessons for Feminist Sociology of Knowledge. *American Behavioral Scientist*, 2012, vol. 56, no. 10, pp. 1413-1433. DOI: 10.1177/0002764212454422.

Islam, Muhammad Azizul et al. Moral versus pragmatic legitimacy and corporate anti-bribery disclosure: evidence from Australia. *Accounting Forum*. Vol. 46, č. 1, s. 30–56. DOI 10.1080/01559982.2021.1925037.

Johnson, Matthew W., Albert Garcia-Romeu, a Roland R. Griffiths. Long-term Follow-up of Psilocybin-facilitated Smoking Cessation. *American Journal of Drug and Alcohol Abuse*. 2019, 45(1), 70-74. ISSN 0095-2990.

Letcher, Andy. Mad Thoughts on Mushrooms: Discourse and Power in the Study of Psychedelic Consciousness. *Anthropology of Consciousness*, 2008, vol. 19, no. 2, pp. 74-98. DOI: 10.1111/j.1556-3537.2008.00005.x.

Mithoefer, Michael C. et al. MDMA-assisted psychotherapy for PTSD: A randomized, double-blind, placebo-controlled phase 3 trial. *Nature Medicine*. 2019, 25(4), 488-499. ISSN 1078-8956.

Nichols, David E. Psychedelics. *Pharmacological Reviews*, 2016, vol. 68, no. 2, pp. 264-355. DOI: 10.1124/pr.115.011478.

Timothy, Andrews, a Katie Wright. The frontiers of new psychedelic therapies: A survey of sociological themes and issues. *Sociology Compass*. Vol. 16, č. 2. DOI <https://doi.org/10.1111/soc4.12959>.

Online zdroje:

Beyond Psychedelics. O nás [online]. Beyond Psychedelics, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://beyondpsychedelics.cz/o-nas/>.

Česko. Nařízení vlády č. 467/2009 Sb., kterým se pro účely trestního zákoníku stanoví, co se považuje za jedy a jaké je množství větší než malé u omamných látek, psychotropních látek, přípravků je obsahujících a jedů. *Sbírka zákonů*, 2009, částka 148, s. 6152-6159.

ČEPS. Say know to drugs aneb o potřebě rozlišovat různé drogy [online]. Blog České psychedelické společnosti, 14. července 2016 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2016/07/14/say-know-to-drugs-aneb-o-potrebe-rozlisovat-ruzne-drogy/>.

Česká psychedelická společnost. Blog České psychedelické společnosti [online]. CZEPS, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/>.

Česká psychedelická společnost. Česká psychedelická společnost [online]. CZEPS, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://czeps.org/>.

Česká psychedelická společnost. Czeps Tripcast [online]. YouTube, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/@CzepsTripcast>.

Česká psychedelická společnost. MDMA v párové terapii [online]. Blog České psychedelické společnosti, 15. července 2021 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2021/07/15/mdma-v-parovej-terapii/>.

Česká psychedelická společnost. Portugalsko se vydalo cestou dekriminlizace drog a ani po více než 20 letech rozhodně nelituje [online]. Blog České psychedelické společnosti, 31. srpna 2023 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2023/08/31/portugalsko-se-vydalo-cestou-dekriminlizace-drog-a-ani-po-vice-nez-20-letech-rozhodne-nelituje/>.

Česká psychedelická společnost. Psychedelika a jejich vliv na léčbu alkoholismu [online]. Blog České psychedelické společnosti, 17. března 2022 [cit. 27. června 2024].

2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2022/03/17/psychedelika-a-jejich-vliv-na-lecbu-alkoholismu/>.

Česká psychedelická společnost. Psychedelika a poruchy příjmu potravy [online]. Blog České psychedelické společnosti, 24. února 2023 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2023/02/24/psychedelika-a-poruchy-prijmu-potravy/>.

Česká psychedelická společnost. Psychedelika a zenový buddhismus [online]. CZEPS, 2022 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://czeps.org/psychedelika-a-zenovy-buddhismus/>.

Česká psychedelická společnost. Sociálně-inovační projekt 3. LF UK testuje nové přístupy v pomoci duševně nemocným s využitím psychedelik [online]. Blog České psychedelické společnosti, 28. února 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2024/02/28/socialne-inovacni-projekt-3-lf-uk-testuje-nove-pristupy-v-pomoci-dusevne-nemocnym-s-vyuzitim-psychedelik/>.

Česká psychedelická společnost. Vyplatí se léčba psychedeliky? Studie odhadují ušetřené miliony i roky života navíc pro duševně nemocné [online]. Blog České psychedelické společnosti, 17. října 2023 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://blog.czeps.org/2023/10/17/vyplati-se-lecba-psychedeliky-studie-odhaduji-usetrene-miliony-i-roky-zivota-navic-pro-dusevne-nemocne/>.

ČTK. Stát podpoří výstavbu nových bytů v regionech [online]. ČeskéNoviny.cz, 27. června 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/2525157>.

Extra.cz. Za šamanský rituál větší trest než znásilnění dítěte: Manželský pár dostal od soudu 8 let za ayahuascu [online]. Extra.cz, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.extra.cz/zpravy-za-samansky-ritual-vetsi-trest-nez-znasilneni-ditete-manzelsky-par-dostal-od-soudu-8-let-za-ayahuascu-2677c>.

Kauza Ayahuasca. Kauza Ayahuasca – Případ Kordysovi [online]. 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.kauza-ayahuasca.cz/>.

Kocmanová, Alena. Tomáš Páleníček: Lysohlávky nejsou návykové, na rozdíl od alkoholu [online]. iDNES.cz, 1. dubna 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/onadnes/zdravi/tomas-palenicek-lysohlavky-doktor-konopi-navykova-latka.A240401_162731_zdravi_albe.

Lorenc, Filip. Dostali 8 let za obchody s ayahuaskou. Její rizikovost je malá, říká Vobořil [online]. Seznam Zprávy, 19. října 2022 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-dostali-8-let-za-obchody-s-ayahuaskou-jeji-rizikovost-je-mala-rika-voboril-216894>.

Pekárek, David. Kordysovi jsou političtí vězni drogové trestní totality [online]. Aktuálně.cz, 2022 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://nazory.aktualne.cz/komentare/kordysovi-jsou-politicti-vezni-drogove-trestni-totality/r~8d0dd5fa505a11eda873ac1f6b220ee8/>.

Piráti. Stanovisko Pirátů k prevenci vzniku rizikového návykového chování a snižování škod s ním spojených [online]. Pirátská strana, 20. ledna 2021 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.pirati.cz/jak-pirati-pracuji/stanovisko-navykove-chovani/>.

PSYRES. Psilocybin a ketamin v léčbě deprese a paliativní péči [online]. Psyres.eu, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://psyres.eu/project/medicina/>.

Reddit user. Sbíral houby, trestu neujde, hned se tu cítím [online]. Reddit, 2024 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: https://www.reddit.com/r/czech/comments/1ah1xc9/sb%C3%ADral_houby_trestu_neujde_hned_se_tu_c%C3%ADt%C3%ADm/.

Ringlerová, Veronika. Teplo po těle, mrazení na kůži a příliv kreativity: Jak vypadá den na mikrodávce lysohlávek [online]. Heroine.cz, 2022 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: <https://www.heroine.cz/psychologie/teplo-po-tele-mrazeni-na-kuzi-a-priliv-kreativity-jak-vypada-den-na-mikrodavce-lysohlavek>.

United Nations. Convention on Psychotropic Substances [online]. 1971 [cit. 27. června 2024]. Dostupné z: https://www.unodc.org/pdf/convention_1971_en.pdf.